

РОЗДІЛ 3 ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО

УДК 811.112.2'276.6:004.9

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.40.2.13>

РОЛЬ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

THE ROLE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN DEVELOPING PROFESSIONALLY ORIENTED FOREIGN LANGUAGE COMPETENCE OF STUDENTS OF NON-PHILOLOGICAL SPECIALTIES

Бондар Н.В.,

*orcid.org/0000-0002-0320-4119**старша викладачка кафедри мовознавства**Івано-Франківського національного медичного університету*

У статті розкрито роль цифрових технологій у процесі формування професійно орієнтованої іншомовної компетентності студентів нефілологічних спеціальностей, зокрема медичних. Визначено, що рівень іншомовної підготовки студентів прямо залежить від ступеня інтеграції цифрових ресурсів у процес професійного навчання. З'ясовано, що цифрові інструменти сприяють розвитку базових та міждисциплінарних мовних компетентностей, необхідних для мобільної адаптації в професійному середовищі. Зазначено, що застосування інформаційно-комунікаційних технологій забезпечує доступ до автентичних ресурсів, зокрема професійно орієнтованих текстів, відеоматеріалів та інтерактивних симуляцій. Наголошено на важливості цифрових платформ у вивченні мов для специфічних потреб, що передбачає засвоєння термінології, граматики та мовленнєвих моделей певної галузі. Констатовано ефективність застосування спеціалізованих освітніх ресурсів, орієнтованих на медичний дискурс, таких як Medi Learn, Deutsch für Ärzte & Mediziner, що забезпечують цілісне опанування мовної компетентності. Підкреслено значущість віртуальних тренажерів для моделювання ситуацій міжпрофесійної взаємодії, які стимулюють розвиток автоматизованих мовленнєвих дій. Зауважено, що завдяки адаптивним платформам забезпечується індивідуалізація освітнього процесу відповідно до рівня підготовки та освітніх потреб студента. Встановлено, що цифрове середовище створює умови для реалізації принципів гнучкої освіти та сприяє самостійному засвоєнню знань. Аргументовано доцільність використання мобільних застосунків, зокрема LingoDeer Health, що забезпечують інтегроване вивчення мовленнєвих навичок. Відзначено, що такі інструменти як Kenhub, Lecturio, AMBOSS дають змогу поєднувати вивчення медичних дисциплін з тренуванням фахової іншомовної термінології. Підтверджено ефективність залучення відеокейсів для розвитку стратегій професійної комунікації в умовах емоційного навантаження. Підкреслено, що цифровізація дозволяє студентам оптимізувати освітній процес, економити ресурси й одночасно розширювати обсяг професійно значущої лексики. Розкрито значення цифрових інструментів у формуванні когнітивної автономії здобувачів освіти та їх готовності до міжнародної професійної комунікації.

Ключові слова: професійно орієнтована іншомовна компетентність, цифрові технології, медичний дискурс, платформи, гейміфікація, мобільні додатки, тренажери, німецька мова для медиків.

The article reveals the role of digital technologies in the formation of professionally oriented foreign language competence among students of non-philological specialties, particularly in the field of medicine. It is determined that the level of students' foreign language proficiency directly depends on the degree of integration of digital resources into the process of professional education. It has been established that digital tools contribute to the development of both basic and interdisciplinary language competencies necessary for mobile adaptation in the professional environment. The application of information and communication technologies ensures access to authentic resources, including professionally oriented texts, video materials, and interactive simulations. The importance of digital platforms in language learning for specific purposes is emphasized, as they facilitate the acquisition of terminology, grammar, and speech patterns relevant to a particular field. The effectiveness of using specialized educational resources focused on medical discourse – such as Medi Learn, Deutsch für Ärzte & Mediziner – is confirmed, as they enable comprehensive mastery of linguistic competence. The significance of virtual simulators for modeling interprofessional communication scenarios is highlighted, as they stimulate the development of automated speech actions. It is noted that adaptive platforms ensure the individualization of the educational process according to the student's level of preparation and learning needs. It is found that the digital environment creates the conditions for implementing the principles of flexible education and fosters autonomous knowledge acquisition. The expediency of using mobile applications such as LingoDeer Health, which provide integrated development of language skills, is substantiated. It is noted that tools such as Kenhub, Lecturio, and AMBOSS allow for the integration of medical subject learning with the practice of professional foreign language terminology. The effectiveness of using video cases to develop strategies for professional communication under emotional pressure is confirmed. Finally, the article emphasizes that digitalization enables students to optimize the learning process, save resources, and simultaneously

expand their professional vocabulary. The importance of digital tools in fostering students' cognitive autonomy and readiness for international professional communication is underscored.

Key words: professionally oriented foreign language competence, digital technologies, medical discourse, platforms, gamification, mobile applications, simulators, German for medical professionals.

Постановка проблеми. В умовах цифрової трансформації освітнього простору та зростаючого попиту на висококваліфікованих фахівців з розвинутою іншомовною компетентністю актуалізується необхідність переосмислення методів і засобів формування професійно орієнтованих мовних умінь у студентів нефілологічних спеціальностей. У цьому контексті постає проблема ефективного використання цифрових інструментів у викладанні, з урахуванням когнітивних особливостей студентів, рівня їхньої мовної підготовки та фахової спрямованості навчального матеріалу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз сучасних досліджень у сфері цифровізації іншомовної освіти свідчить про поступове формування цілісної наукової позиції щодо впровадження цифрових інструментів у вивчення іноземних мов. Так, Солошенко-Задніпровська Н. визначає цифровізацію як ключовий чинник модернізації іншомовної освіти в контексті соціальних трансформацій, підкреслюючи її потенціал для зміцнення освітньої системи [1]. Поряд з тим, Слюсаренко Н. та Сотер М. аналізують тенденції цифровізації іншомовної підготовки у вітчизняних ЗВО, зосереджуючи увагу на необхідності створення відповідного цифрового середовища та адаптації педагогічних практик до умов цифрової трансформації [2]. Чайковська О. поглиблює концептуальні засади цифрової іншомовної освіти, конкретизуючи лінгводидактичні принципи, які визначають зміст і методи викладання іноземних мов у цифровому форматі [3]. Крім того, Боклах Д. зосереджується на ролі цифрових технологій у формуванні іншомовних компетентностей майбутніх фахівців, акцентуючи увагу на інтеграції технологій у професійну мовну підготовку [4]. Натомість Горбатюк Л., Кравченко Н., Алексєєва Г. та Розумна Т. демонструють приклад успішного використання мобільних додатків для розвитку лексичної компетентності студентів нефілологічних спеціальностей, що свідчить про ефективність персоналізованих цифрових засобів [5]. Значущість мотиваційного аспекту цифрового навчання висвітлюють Мальченко М., Шугаєва А. та Лавренчук Т., які дослідили вплив гейміфікованих методик на результативність вивчення німецької мови, виокремлюючи роль ігрових форматів у розвитку комунікативної активності [6]. Водночас Новаченко І. розглядає специфіку

використання цифрових інструментів у дистанційному вивченні іноземної мови за професійним спрямуванням у фаховій передвищій освіті, демонструючи адаптивність цифрових ресурсів до контексту змішаного та дистанційного навчання [7].

Метою статті є вивчення ролі цифрових технологій у формуванні професійно орієнтованої іншомовної компетентності студентів нефілологічних спеціальностей.

Виклад основного матеріалу. Рівень іншомовної підготовки студентів нефілологічних спеціальностей безпосередньо корелює з ефективністю педагогічної методики та ступенем інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій у процес фахового навчання. Застосування цифрових інструментів у цьому контексті виступає визначальним чинником розвитку базових і міждисциплінарних компетентностей, що є критично важливими для формування здатності до мобільної адаптації в динамічному професійному середовищі, забезпечення конкурентоспроможності на ринку праці, реалізації індивідуального потенціалу, прийняття відповідальних рішень і цілеспрямованого освітнього зростання [7, с. 140–141].

У цьому контексті впровадження цифрових технологій у процес формування іншомовної компетентності студентів забезпечує оперативний доступ до актуальних автентичних навчальних ресурсів та сприяє розвитку комунікативних умінь, зокрема в аспектах професійно орієнтованої лексики, граматики та фонетики. Особливого значення це набуває у вивченні іноземних мов для специфічних потреб, де важливим є опанування загальних мовних знань та фахової термінології. Так, цифрові платформи забезпечують доступ до різних форматів освітнього контенту – інтерактивних симуляцій, відеоматеріалів, озвучених кейсів, що значно підвищує рівень мотивації до вивчення іноземної мови [4, с. 229].

Актуальним прикладом ефективної реалізації цифрових технологій у процесі формування професійно орієнтованої іншомовної компетентності студентів медичних спеціальностей є впровадження інтерактивних освітніх платформ, орієнтованих на медичний дискурс німецькою мовою, зокрема Medizindidaktik, Medi Learn, Deutsch für Ärzte & Mediziner. Ці ресурси передбачають навчання у форматі електронних курсів, симуляцій клінічних ситуацій, тестових моду-

лів для самоперевірки, інтерактивних словників і сценаріїв професійної комунікації, що створює умови для цілісного опанування медичної лексики, граматичних структур, стандартних для медичних звітів, консультацій та міжпрофесійного діалогу.

Зокрема, віртуальні тренажери для лікарів і медсестер спрямовані на моделювання комунікативних ситуацій «лікар-пацієнт», «лікар-колега», у яких необхідно вживати фахову термінологію, дотримуватись мовних норм ввічливості, коректно формулювати діагнози, інтерпретувати симптоматику, надавати рекомендації та інструкції. Такі інструменти дозволяють студентам здійснювати відпрацювання мовних дій у наближених до реальності умовах: із залученням голосових технологій, елементів зворотного зв'язку й адаптивної корекції помилок, що забезпечує розвиток автоматизованих мовленнєвих навичок.

Крім того, використання медичних онлайн-ресурсів, наприклад, Springer Medizin, де пропонуються тексти для читання зі супровідною термінологічною базою, сприяє мовній підготовці та професійному зростанню загалом, оскільки дозволяє водночас опановувати нові галузеві знання. Це дає змогу студентам усвідомлювати значення точності мовного висловлювання в контексті медичної практики, де навіть незначна помилка у перекладі чи розумінні може мати серйозні наслідки.

Застосування цифрових інструментів в освітньому процесі також створює умови для побудови особистісно орієнтованої, адаптивної моделі навчання, в якій ураховуються індивідуальні потреби, попередній досвід і рівень володіння мовою кожного здобувача. Наприклад, диференційоване завдання в системі Moodle із вбудованими елементами гейміфікації (нагороди за досягнення, рейтингові таблиці, адаптивне тестування) стимулює мотивацію та створює атмосферу навчального змагання.

Суттєвою особливістю цифрового середовища є його потенціал у контексті розвитку самостійності студентів у процесі іншомовної підготовки. Залучення адаптивних освітніх платформ дозволяє автоматизувати оцінювання успішності та індивідуалізувати зміст навчання відповідно до рівня мовної підготовки студента, що відповідає принципам гнучкої освіти та підвищує її результативність. У випадку студентів-медиків, це також дозволяє проводити цільову підготовку до фахових стажувань за кордоном, де знання німецької мови на професійному рівні є ключовою умовою інтеграції в клінічне середовище.

До основних переваг цифровізації вивчення іноземної мови слід віднести сукупність технологічних характеристик цифрових засобів, що забезпечують багатофункціональність, мобільність і високий рівень адаптивності до потреб користувача. Зокрема, цифрові пристрої та застосунки характеризуються здатністю виконувати одночасно кілька функцій, що відкриває можливість комплексного розвитку таких складників іншомовної компетентності, як читання, аудіювання, говоріння й письмо [1, с. 83–84].

Наприклад, мобільні додатки, зокрема такий як LingoDeer Health, поєднують інтерактивні діалоги, граматичні вправи, тематичні словники та функції розпізнавання мовлення, що забезпечує формування цілісної комунікативної компетентності.

Практичне застосування цифрових інструментів сприяє економії ресурсів (часових, матеріальних) та розширенню можливостей доступу до автентичних джерел інформації, зокрема, відеоінструкцій, науково-популярних статей, подкастів і клінічних кейсів німецькою мовою, які використовуються під час тематичних занять з медичної лексики. Наприклад, використання цифрової бібліотеки AMBOSS або навчальних платформ Kenhub та Lecturio дозволяє студентам комбінувати вивчення анатомії, фізіології чи патології з тренуванням іншомовної термінології, адже більшість ресурсів містять мовні версії або функцію вибору мовного інтерфейсу.

Окрему цінність у межах професійно орієнтованого мовного навчання становить можливість моделювання ситуацій усного фахового спілкування. Наприклад, впровадження відеокейсів клінічної взаємодії лікаря з пацієнтом, що супроводжуються субтитрами й інтерактивними запитаннями, дозволяє майбутнім лікарям тренувати аудіювання та здійснювати семантичний аналіз висловлювань, формувати стратегії ввічливої відмови, переконання, заспокоєння або інформування пацієнта. Такі матеріали надають змогу імітувати складні комунікативні ситуації, наприклад, повідомлення поганих новин, опис складних терапевтичних процедур або взаємодію з агресивними пацієнтами, і формують мовну готовність діяти в умовах психологічного навантаження.

Крім того, застосування тренажерів, наприклад, Anatomie Lernen 3D, які містять інтерактивні 3D-моделі органів, діагностичні схеми, медичні терміносистеми, значно підвищує ефективність засвоєння спеціалізованої лексики. За допомогою вбудованих flashcards, тестів на множинний вибір, вправ на відповідність терміна до зображення

або опису, а також функції голосового супроводу користувачі можуть заучувати та відпрацьовувати правильну вимову складних медичних термінів у контексті реального використання.

Цифрові освітні інструменти також забезпечують гнучку персоналізацію освітнього процесу. Наприклад, навчальна платформа Quizlet дозволяє викладачеві формувати індивідуалізовані набори карток з термінологією згідно з рівнем підготовки студента або темою клінічного курсу. Платформи Kahoot! чи Mentimeter активно застосовуються під час семінарських занять для проведення миттєвого опитування, дискусій або підбиття підсумків уроку в ігровій формі, що сприяє підвищенню мотивації до навчання та активізації іншомовної взаємодії.

Поряд із цим, варто акцентувати увагу на важливості використання хмаро орієнтованих сервісів для організації іншомовної взаємодії. Застосування платформ Google Drive, Microsoft OneDrive, Dropbox тощо дозволяє зберігати й спільно редагувати документи, створені іноземною мовою, зокрема німецькою, у межах групових проєктів або індивідуальних досліджень. Такі інструменти як Google Docs і Google Slides забезпечують можливість активної комунікації між студентом і викладачем, що включає надання коментарів, корекцій та пропозицій щодо вдосконалення іншомовного тексту, який створюється у професійному контексті [2, с. 52–53].

Залучення в освітній процес цифрових платформ, наприклад, Quizlet, Padlet, LearningApps зумовлює підвищення рівня мотивації та когнітивної активності студентів немовних спеціальностей. Наприклад, для медичних спеціальностей, використання карток із зображеннями анатомічних структур і відповідною німецькомовною термінологією дозволяє поєднати візуальне та мовне сприймання інформації, що підвищує ефективність запам'ятовування та застосування у практичних ситуаціях.

Варто зауважити, що цифрові технології в іншомовній освіті студентів немовних спеціальностей підвищують якість засвоєння мовного матеріалу та формують навички цифрової грамотності, критичного мислення й міжкультурної комунікації. Це забезпечує наближення до сучасних освітніх парадигм, де головним орієнтиром є не просто засвоєння знань, а формування комплексної професійно орієнтованої компетентності.

У контексті формування професійно орієнтованої іншомовної компетентності студентів нефілологічних спеціальностей за умов цифровізації освіти, актуальним є залучення мобільних

додатків як засобів інтенсифікації лексичного навчання. Зокрема, цифрові інструменти, орієнтовані на збереження, повторення й відтворення лексичних одиниць із використанням графічної та звукової візуалізації, демонструють високу ефективність у розвитку іншомовних навичок. Такі додатки забезпечують не лише виконання лексичних вправ різної складності, а й сприяють організації швидкого пошуку необхідних слів, здійсненню якісного перекладу, автоматизованому самоконтролю, інформаційній взаємодії у цифровому середовищі, а також індивідуалізації освітнього процесу через налаштування власного темпу й режиму роботи [5, с. 158–159].

Узгоджуючи зазначене з потребами професійної підготовки майбутніх медиків, варто відзначити потенціал спеціалізованих мовних застосунків, які дозволяють вивчати медичну термінологію німецькою мовою у контексті професійного спілкування. Наприклад, мобільні платформи Medical German Language або Anki з тематичними наборами карток надають можливість автоматизувати запам'ятовування термінів, що використовуються у клінічній практиці, та тренувати вимову медичних термінів через інтегровані аудіофайли.

Своєю чергою цифрові технології, що ґрунтуються на принципах гейміфікації, відіграють важливу роль у підвищенні мотивації до вивчення іноземної мови. Гейміфіковані освітні продукти, зокрема симуляції клінічних діалогів між лікарем і пацієнтом німецькою мовою, створюють умови, максимально наближені до реального фахового спілкування. Це забезпечує контекстуалізацію мовленнєвої діяльності та сприяє формуванню функціональної комунікативної компетентності. Крім цього, використання ігрових механізмів стимулює когнітивну активність, заохочує до самостійного вивчення лексико-граматичного матеріалу й формує навички прийняття мовних рішень у змодельованих професійних ситуаціях [6, с. 219].

Водночас ефективне впровадження цифрових ресурсів в освітній процес потребує урахування когнітивних можливостей студентів та забезпечення диференційованого підходу. Цифровізація повинна супроводжуватися розробкою завдань різного рівня складності, адаптованих до рівня іншомовної компетентності здобувачів вищої освіти. Наприклад, під час створення курсів на платформі Moodle варто передбачити варіативність модулів: від базової медичної термінології для рівня A2 до моделювання професійних комунікативних сценаріїв на рівнях B1-B2. Доцільним є обмеження кількості спроб виконання завдань,

установлення чітких часових меж та супровід кожного заняття гіперпосиланнями на спеціалізовані джерела, зокрема Amboss, Medizinische Fachtexte, Deutsch im Krankenhaus тощо, що сприяє актуалізації автентичного матеріалу та формуванню цифрової грамотності студентів [3, с. 184].

З урахуванням вищезазначеного, перспективним є використання таких функцій платформ синхронного навчання, як Google Meet Breakout Rooms, що дозволяє здійснювати поділ студентів на групи за рівнем володіння мовою для виконання комунікативних завдань з урахуванням індивідуальних особливостей. Така організація навчального процесу сприяє мінімізації когнітивного навантаження, підвищенню якості міжособистісної взаємодії та формуванню умов для усвідомленого закріплення мовного матеріалу в професійному контексті. Реалізація подібних форматів особливо важлива у підготовці студентів-медиків, які мають опанувати специфічну лексику та структури, притаманні комунікації в системі охорони здоров'я.

Отже, інтеграція цифрових технологій у процес навчання іноземної мови для нефілологічних спеціальностей, зокрема медичних, потребує

не лише технічного забезпечення, а й глибокого дидактичного осмислення. Важливим чинником ефективності є створення умов для систематичної взаємодії студента з автентичним, професійно релевантним контентом, який подається у багатоматричному вигляді та супроводжується інструментами моніторингу результатів навчання.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, аналіз впливу цифрових освітніх інструментів на формування професійно орієнтованої іншомовної компетентності студентів нефілологічних спеціальностей, зокрема медичного профілю, дає підстави стверджувати, що їх цілеспрямоване впровадження забезпечує розвиток базових комунікативних умінь і створює умови для системного засвоєння фахової термінології, інтеграції мовних знань у практичні ситуації професійної взаємодії, адаптації до міжкультурного середовища та умов клінічного дискурсу. Тому комплексне використання таких ресурсів, як віртуальні тренажери, відеореєстри, адаптивні платформи та мобільні додатки, сприяє реалізації особистісно орієнтованого підходу, розвитку самостійності, автоматизації мовленнєвих дій і підвищенню мотивації до навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Солошенко-Задніпровська Н. К. Цифровізація іншомовної освіти: можливості та переваги. Березневий науковий дискурс 2024 на тему: «Детермінанти посилення ролі освіти у повоєнному відновленні України». Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції для освітян (м. Київ, 29 березня 2024 року). Чернігів: ГО «Науково-освітній інноваційний центр суспільних трансформацій», 2024. С. 82–85.
2. Слюсаренко Н., Сотер М. Цифровізація іншомовної підготовки у закладах вищої освіти України. Людинознавчі студії. 2022. Вип. 14/46. С. 48–56.
3. Чайковська О. Цифровізація викладання іноземних мов у закладах вищої освіти. Філологічні дисципліни в закладі вищої освіти: лінгводидактичні аспекти: монографія / за заг. ред.: І. І. Гуменюк; Заклад вищої освіти «Подільський державний університет». Львів-Торунь: Liha-Pres, 2023. С. 173–186.
4. Боклах Д. Роль цифрових технологій у формуванні іншомовних компетенцій майбутніх фахівців. Актуальні питання гуманітарних наук. 2023. Вип. 62, том 1. С. 226–229.
5. Горбатюк Л. В., Кравченко Н. В., Алексєєва Г. М., Розумна Т. С. Мобільні додатки як засоби формування іншомовної лексичної компетентності студентів нефілологічних спеціальностей. Інформаційні технології і засоби навчання. 2019. Том 74, № 6. С. 150–164.
6. Мальченко М. С., Шугаєв А. В., Лавренчук Т. С. Використання гейміфікованих методик у процесі навчання німецької мови. Вісник науки та освіти. 2024. № 24. С. 214–223.
7. Новаченко І. Використання цифрових інструментів під час дистанційного навчання з вивчення іноземної мови (за професійним спрямуванням) в закладах фахової передвищої освіти. Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ». 2023. С. 137–141.